

Zázračné schodiště v loretánské kapli v Santa Fe

Podle vyprávění Richarda Lindsley, OCDS

Redigoval Daniel Cannella a přeložil David Tománek

Dějiny Santa Fe, řeholních sester a loretánské kaple

Co má co dělat mexicko-americká válka s loretánskou kaplí? To se brzy dozvíte. Spustilo to řetězovou reakci historických událostí, které vedly k tomu, co by se mohlo označit jako zázrak: Zázračné schodiště.

Náš příběh začíná v roce 1846. Ti, kteří v té době žili v Santa Fe, byli občany starého Mexika, a pokud byli katolíci, patřili do diecéze Durango. Nebylo to Durango v Coloradu, ale mexické Durango; město nedaleko samotného Mexico City. Katolíci tam tedy byli od svého biskupa dost daleko.

Během tohoto období existovalo na východním pobřeží Spojených států přesvědčení známé pod jménem *Manifest Destiny*. Američané věřili, že Spojené státy jsou předurčeny ovládat vše od Atlantiku po Pacifik. Jediným problémem bylo, že západní část kontinentu ovládalo Mexiko.

Aby tento problém vyřešil, rozhodl se prezident Polk postavit na úseku sporného území v Texasu, poblíž řeky Rio Grande, pevnost. Tento čin vyprovokoval Mexiko k zahájení války proti Spojeným státům. Válka trvala dva roky a skončila Guadalupskou smlouvou v roce 1848. Velká část území, kterou si nárokovalo Mexiko, se pak stala součástí Spojených států. A většina této oblasti se stala známou jako území Nového Mexika. To zahrnovalo části dnešního Nového Mexika, Arizony, Colorada, Nevady, Kalifornie, Utahu a Texasu.

Kvůli těmto územním změnám byli najednou katolíci ze Santa Fe odříznuti od svého biskupa v Mexiku. V katolické tradici je všeobecnou praxí, že území diecéze nemá překročit mezinárodní hranice. Aby se tento problém vyřešil, vytvořil v roce 1850 papež Pius IX. novou diecézi a jmenoval Jeana Baptistu Lamyho, předtím pomocného biskupa v Cincinnati, prvním biskupem v Santa Fe.

Jean Baptiste Lamy se narodil ve Francii. Kvůli pronásledování tamního duchovenstva uprchl do Spojených států, kde pracoval jako misionář v Kentucky. Tam se seznámil se sestrami z Loretta, prvním řádem amerických řeholnic, založeným v roce 1812. Tehdy do školy směli chodit pouze chlapci. Mělo se za to, že stačí, aby matky učily své dcery, jak být dobrou manželkou, matkou a hospodyní. Sestry z Loretta to považovaly za velkou nespravedlnost vůči ženám, a tak založily svou komunitu s cílem vychovávat mladé dívky.

Když Jean Baptiste Lamy přijel jako biskup do Santa Fe v roce 1850, zjistil ke svému zklamání, že v okruhu tisíc mil není žádná škola. Také nebyl nadšen místním stavebním stylem domů a kostelů z nepálených cihel. V Santa Fe jsou lidé na své nepálené domy hrdí. V polovině devatenáctého století byly tyto domy ještě jednodušší než dnes.

Přeneste se na chvíli v duchu do Santa Fe v roce 1850. Sedíte u večeře s rodinou ve vlastním domě z nepálených cihel. Stěny domu jsou asi metr silné. Dveře a okna jsou velmi malá, jen tak, aby dovnitř propustila poslední zlaté paprsky slunce. Klády, které tvoří střechu, spočívají na silných zdech. Přes tyto klády jsou položeny nařezané větve, pokryté stopou hlíny. Za chladného zimního večera sedíte vedle ohniště ve středu místnosti. Vzduch naplňuje vůně čerstvě nařezaného hořícího dřeva. Silné hliněné stěny udrží v tomto úbytku v létě chlad a v zimě teplo. Kromě období silných dešťů v Santa Fe je váš domov velmi útulný.

Sedíte si při večeři s rodinou a pochutnáváte si na lahodné ostré drškové polévce se zvané menudo. Menudo se tenkrát vařilo z vnitřností a teplé krve z vola. Mňam, mňam. Nesbíhají se vám sliny? Slyšíte, jak se zvedá vítr a zahlédnete blesk. Začíná pršet. Kap, kap, kap. Pak víc. Hrom oťásl střechou. Kouř z

ohniště začíná vířit po místnosti. Co se asi stane se střechem? Ta se přesně nad vámi promění v bahno. Mokré kapky bahna vám začínají padat na hlavu a některé z nich se treťí do misky vaší lahodné drškové. Třeba jí to zlepšilo chuť. Ještě jednu lžící?

To je jeden z důvodů, proč Jean Baptiste Lamy nebyl současnou architekturou v Santa Fe příliš nadšený. Ve skutečnosti prý řekl, že „dům z bláta se nehodí jako dům Boží“. Dal si jako předsevzeť zavést v Santa Fe školy a postavit tam pěkné kamenné kostely, jak si je pamatoval z Francie a jak je pak viděl na východě Spojených států.

V roce 1852 byl biskup Lamy pozván na synodu biskupů Spojených států ve městě Baltimoru v Marylandu, kde se diskutovalo o problémech katolíků ve Spojených státech, tenkrát převážně protestantské zemi.

Na cestě do Baltimoru se biskup Lamy zastavil v Kentucky, kde navštívil sestry z Loretta a zeptal se, zda by některá z nich nebyla ochotná s ním jet do Santa Fe, kde by založila první školu pro dívky. Na zpáteční cestě z Baltimoru se opětně stavěl v klášteře Lorettu a zjistil, že je šest sester ochotných s ním jet do Santa Fe. Společně tedy odjeli kočárem z Bardstownu v Kentucky do Louisville v Kentucky. Louisville leží na hlubokém zákrutu řeky Ohio, kde dalo snadno nastoupit na kolesový parník jedoucí do města Independence v Missouri. Odtud plánovali jet krytými vozy po Old Santa Fe Trail až do cíle v Santa Fe v Novém Mexiku.

Naneštěstí Matka Matilda během jízdy parníkem do Independence onemocněla cholerou, kterou v té době přežilo jen málo lidí. Když kapitán parníku zjistil, že Matka představená ve své kajutě skonala, zděsil se. Z obavy o své pasažéry vyhodil biskupa Lamyho a sestry z Loretta z parníku už asi dvacet mil před Independencí. Tak si všichni museli pospíšet, aby včas zvládli poslední úsek cesty. Naštěstí se nad nimi na půl cestě slitoval farmář a nechal je přenocovat u sebe ve stodole. Když se dostali do Independence, onemocněla cholerou ještě jedna ze sester, která se původně starala o matku Matildu. Musela přerušit cestu, aby se zotavila, a nakonec se vrátila do mateřského domu v Kentucky.

Biskup Lamy se zbylými čtyřmi sestrami se pak připojili ke koloně vozů, která se vydala na dlouhou cestu po Old Santa Fe Trail na území Nového Mexika. Cesta touto trasou do Santa Fe trvala nejméně dva měsíce. Nebyly žádné asfaltované silnice, dokonce ani rovné polní cesty, jen zbytek vyjetých kolejí po vozech z předchozí kolony. Představte si, že sedíte na holém prkně a přes dva měsíce se stále drncáte nahoru dolů. Cestovat tímto způsobem je vpravdě utrpení. A to nebylo to nejhorší. Čas od času byla během cesty kolona vozů napadena indiány. Indiáni nebyli nadšeni všemi těmi Evropany, kteří přišli z ciziny na západ, aby jim zabrali zemi.

Shodou okolností potkalo v jiné, pozdější koloně, roku 1867 právě takové neštěstí plný vůz sester, které také cestovaly do Santa Fe. Jednoho večera, za soumraku, hlásil zvěd kolony, když se právě brodila přes řeku, že se velký houf indiánů právě připravuje k útoku. Vůdce kolony tedy vyzval vozy, aby vytvořily kruh a připravily se na nejhorší. Jeden vůz se ale nestačil přebrodit a musel zůstal na druhém břehu řeky. Sestry zůstaly celou noc schované pod dekou ve svém voze. Všechny slyšely válečný pokřik domorodců, jak se připravují k útoku při východu slunce.

Když přišlo ráno, bylo slyšet jen cvrlikání ptáčků. Vůdce kolony vozů se rozhlédl kolem sebe a ke svému úžasu zjistil, že jsou indiáni pryč. Přebrodit se se skupinou mužů na druhý břeh, aby převezli poslední vůz, který tam nechali. Ke svému překvapení ho našli prázdný! Bylo v něm všechno mešní víno, které sestry vezly s sebou na bohoslužby. Indiáni tedy asi dali přednost bujnému večírku s alkoholem před útokem na přistěhovalce!

Když se vůdce kolony s pomocníky vrátili, šli se podívat, jak se vede sestrám, které se celou noc skrývaly pod dekou ve voze. Naneštěstí zjistili, že jedna z nich v noci zemřela strachem. Pohřbili ji tam, kde lišky dávají dobrou noc, a její hrob označili jen jednoduchým dřevěným křížem.

Vraťme se nyní zpět do roku 1852, když první skupina sester cestovala na západ do Santa Fe. Když dorazili ti poslední, byla hlavní ulice doslova obklopena zvědavci, kteří je vděčně vítali. Po večerní oslavě odvedl biskup Lamy sestry do skromného úbytku naproti katedrále. Poté, co sestry strávily nějakou dobu přípravou a studiem místní španělštiny, otevřely v roce 1853 tak zvanou loretánskou akademii pro dívky tam, kde dnes stojí *Inn and Spa at Loretto*. V budově na původním pozemku, který biskup Lamy koupil, měl být umístěn seminář. Tato budova se původně jmenovala "*The Hotel of The Americas*".

Po splnění svého cíle otevřít školu pro dívky, se rozhodl biskup Lamy otevřít školu pro chlapce. Nebylo by to hrozně nespravedlivé otevřít školu pro dívky a pro chlapce ne?

V roce 1859 jel biskup Lamy do Říma na vizitaci „ad limina“ u papeže. Cestou se stavěl ve Francii, kde se setkal s členy kongregace Školských bratří, založené v roce 1680, aby projednal plán otevřít školu pro chlapce. V 18. století mohly ve Francii chodit do školy pouze děti bohatých a urozených. Tento řád křesťanských bratří byl tehdy založen, aby vzdělání umožnil i nemajetným.

Biskup Lamy informoval bratry, že pro ně koupil misií San Miguel, ve které stojí nejstarší kostel ve Spojených státech, a okolní pozemky, aby si mohli zřídit vlastní školu. Při vyprávění o majetku se bratřím snad ani nezmínil o chaosu, v jakém se mise nacházela. Když dnes navštívíte misi San Miguel, můžete si tam prohlédnout fotografie z tohoto období.

Poté, co Školští bratři otevřeli vlastní školu pro chlapce nedaleko školy pro dívky, se událo něco podivného. Sestry z Loretta nechaly postavit kolem školy pro dívky třímetrovou zeď. Proč? Možná, že chtěly ochránit dívky v jejich péči před neslušnými chlapci o dva bloky dál!

Biskup Lamy tedy splnil svůj cíl otevřít školy pro chlapce i dívky. Jeho dalším projektem bylo pak postavit pár pěkných kamenných kostelů, jak si je pamatoval z dětství ve Francii. Ale právě v té době, v roce 1861, vypukla občanská válka.

Během ní nebyla pro obyvatele Santa Fe cesta na východ moc bezpečná. Nové Mexiko se totiž nepřidalo ani k severu ani k jihu. Na cestě zpět na východ se vás mohli zeptat, zda jste na straně severu či jihu. Pakliže byste odpověděli špatně, mohli by vás zabít. Většina obyvatel Santa Fe tedy zůstala doma, kde se cítila v bezpečí před válkou. Válka je však málem dostihla v bitvě u Glorietského pasu v roce 1862.

Pár let po skončení války v roce 1868 byl biskup Lamy opět povolán do Říma na vizitaci „ad limina“. Při té příležitosti se rozhodl, že nastal pravý čas vrátit se do vlasti a najít někoho, kdo by postavil krásné evropské kostely, o jakých snil. V Paříži našel biskup Lamy architekta jménem Antoine Mouly a jeho syna Projecta Mouly. Oba souhlasili, že se vydají do Santa Fe, které bylo tenkrát asi 8,000 mil daleko, a tam postaví kamenné kostely.

Když v roce 1869 do Santa Fe dorazili, začali pracovat na katedrále svatého Františka. Rozsáhlé záplavy, způsobené tehdy velmi rozlehlou řekou Santa Fe, proměnily celou zemi v bažinu. V roce 1873 se tedy musela práce zastavit, aby stavitelé nejprve vyřešili problémy se základy. V té době Antoine Mouly také ztratil zrak a musel se vrátit do Paříže. Práce se tedy ujal jeho syn Projectus Mouly. Zatímco se pokoušel vyřešit problém se základy, požádaly sestry z Loretta, zda by jejich dívkám mohl postavit školní kapli. Římskokatolické řeholnice jsou známé svým přesvědčivým šarmem. Projectus Mouly se tedy ujal stavby kaple *Panny Marie Světla* a pracoval na ní pět let, od roku 1873 až do 25. dubna 1878, kdy byla kaple vysvěcena. Rozhodl se kapli vybudovat podle vzoru pařížské Sainte Chapelle. Ta byla postavena francouzským králem Ludvíkem IX. k uložení relikvií, které byly přivezeny z křížových cest. Sainte Chapelle má dvě patra. Kaple v dolním patře byla určena pro rolníky. Z té vedou dvě kamenná kruhová schodiště do královny soukromé gotické kaple v horním patře. Tím se dostáváme k začátku legendy o našem schodišti v Santa Fe.

Dějiny zázračného schodiště

Předpokládá se, že Projectus Mouly chtěl hned od začátku umístit v loretánské kapli kruhové schodiště, ale nenašel ve Francii nikoho, kdo by mu je v dalekém Santa Fe vystavěl. Tak byla dokončena kaple „*Naší Paní Světla*“ 24. dubna 1878 bez přístupu na kůr. Tím pádem ale nemohly sestry z Loretta ani dívky v jejich škole na vlastní kůr vystoupit. Jediná možnost by byla s použitím sedmimetrového žebříku. To však by bylo příliš nebezpečné kvůli dlouhým hábitům sester a dlouhým šatům děvčat. K tomu ke všemu zemřel začátkem roku 1879 sám Projectus Mouly.

Sestry z Loretta tedy požádaly místní tesaře, zda by někdo pro ně nemohl kruhové schodiště postavit. Ať se snažily sebevíc, nikoho nesehnaly. Všichni tesaři tvrdili, že se to nedá udělat. Nikdo z nich neměl ponětí, jak na to, ani k tomu neměl potřebné znalosti a zkušenosti. Se svou hlubokou vírou se nakonec sestry obrátily k modlitbě, aby se problém vyřešil. Křesťané všech vyznání, stejně jako katolíci, se občas obrací na své přátele, rodinu nebo církevní společenství s žádostí o přímluvnou modlitbu k Pánu Ježíši. Katolíci jsou zvyklí obracet se také na své přátele, kteří žijí jako svatí v nebi, o přímluvu k Pánu Ježíši. Sestry se tedy rozhodly takto požádat svatého Josefa o přímluvu k Pánu Ježíši během devítidenní modlitby neboli novény. Svatý Josef je patronem tesařů a také světcem, kterému byla zasvěcena jejich loretánská kaple. Posledního dne jejich novény ke svatému Josefovi, právě při ukončení závěrečné modlitby, se u dveří jejich kaple objevil starší muž s šedivým plnovousem. Jedna ze sester vstala od modlitby a zeptala se toho muže, co si přeje. Ten jí řekl, že je tesař a že přišel postavit schodiště, které si sestry tak přály. Matka představená Magdaléna Haydenová ho na místě najala.

Tajemný tesař byl velmi uzavřený a trval na tom, že bude pracovat sám bez dozoru. Řeholním sestrám to vůbec nevadilo, protože samy žily zbožným samotářským životem Bohu zasvěcených panen. Většinu času trávily pečlivým vykonáváním svých povinností jako vychovatelky mladých dívek. Samy se nikdy nestýkaly s mužem bez doprovodu jiné sestry. Žádnou z nich by tedy nenapadlo popovídat si s tesařem a zeptat se na jeho práci. Z tohoto důvodu se s tajemným tesařem setkávala čas od času pouze matka Magdalena, řádová představená, aby se informovala, jak dílo pokračuje.

Tesař pracoval uvnitř kaple vždy za zamčenými dveřmi, takže nikdo nemohl pozorovat jeho jedinečnou dovednost. Každé ráno, když sestry a studentky přicházely do kaple na mši svatou, opouštěl tesař kapli a pracoval venku, kde namácel a ohýbal dřevo.

Nejdelší dostupné kádě byly v té době asi dvoumetrové koňské žlaby. Z tohoto důvodu není na budovaném zázračném schodišti žádný kus dřeva delší než dva metry. Schodiště sestává z nejméně 94 kusů dřeva, které jsou spojeny na devíti místech na vnějším nosníku a na sedmi místech na vnitřním nosníku.

Tento způsob práce, nejdřív uvnitř a pak zvenku kaple, trval tři měsíce, jak to popisuje brožurka vydaná sestrami z Loretta v roce 1933. Ta obsahuje také nejstarší písemnou informaci o schodišti. V době publikace žilo ještě několik nejstarších sester, které stavbu schodiště koncem roku 1879 zažily, a tím pádem také byly svědky z první ruky.

Jednoho rána přišly sestry ke dveřím kaple, stejně jako před třemi měsíci, když se u nich objevil. K jejich překvapení ale nebyl tajemný tesař nikde k nalezení. Jedna ze sester navrhla, že možná zaspal. Žádná z nich ale neměla ponětí, kde vlastně přespává anebo kde by ho mohly najít.

V té době panovaly nepsané zákony Divokého západu. Potulní kvalifikovaní dělníci byli placeni za své dílo až po dokončení práce, nikoli od hodiny nebo týden od týdne. Obvykle pracovali pilně až dvacet hodin denně, sedm dní v týdnu. Z tohoto důvodu se nedá pořádně srovnat tříměsíční práce tehdejšího potulného dělníka s tím, co typický dělník vykoná dnes. Produktivita tajemného tesaře byla mnohem větší než produktivita dělníka dnes.

Sestry nejdříve hledaly tesaře po celém městě, ale nepodařilo se jim ho nikde najít. Potom zašly, možná jen sama matka Magdaléna, do jediného místního skladu dřeva, aby se zeptaly, kolik jsou dlužny

za dřevo a použitý materiál. K jejich překvapení je majitel informoval, že tesař si pro žádný materiál nikdy nepřišel. V té chvíli si sestry uvědomily, že když tajemný tesař přijel na svém oslu posledního dne jejich novény ke svatému Josefovi, žádný materiál si s sebou nepřivezl. Také když se obyvatelé Santa Fe mezi sebou bavili, nikdo si z nich nemohl vzpomenout, že by kdy viděl tajemného tesaře přinášet si k práci do kaple nějaké dřevo.

Všechny tyto neobvyklé okolnosti přesvědčily sestry z Loretta, že tím tajemným tesařem, kterého přivolala jejich modlitba, nemůže být nikdo jiný než sám svatý Josef, kterého poslal Pán Ježíš z nebe, aby jim vymodlené schodiště postavil. To je vlastní konec našeho příběhu, který vyústil legendou o zázračném schodišti.

Zůstávají tři záhady

První záhada: Kdo vlastně schodiště postavil?

Někteří katolíci jsou přesvědčeni, že schodiště postavil svatý Josef. Jiní křesťané věří, že jej postavil sám Pán Ježíš. Ještě jiné duchovní tradice se naklání k názoru, že schodiště postavil přestrojený anděl. Mezi dnešními sekularisty se někteří domnívají, že schodiště postavil Francouz, Němec nebo řemeslník zednářské cechy. Za posledních padesát let se vytríbily pouze dvě hlavní verze o identitě tehdejšího stavitele schodiště.

V sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století publikoval vlastní verzi Oscar Hadwiger z Puebla v Coloradu. Tvrdil, že na půdě svého domu našel skříňku na náradí svého dědečka, ve které byl načrt zázračného schodiště. Pan Hadwiger proto skočil k závěru, že schodiště nepostavil nikdo jiný než Yohon [Johann] L. Hadwiger z Vídně v Rakousku, jeho vlastní dědeček.

V prosinci 1990 poskytl Oscar Hadwiger rozhovor Robertu Stackovi, hostiteli populárního televizního seriálu *Unsolved Mysteries*. Během rozhovoru byl pan Hadwiger požádán, zda by mohl divákům ukázat tento náčrt. Odpověděl, že „ho ztratil“. Z tohoto důvodu zamítl pořad *Unsolved Mysteries* toto tvrzení jako nepodložené a rychle se na něj zapomnělo.

Nejpopulárnější dnešní verze alternativního výkladu se zakládá na textu knihy Mary J. Straw Cookové se jménem *Loretta: The Sisters and Their Santa Fe Chapel*. Podle této verze vystavěl schodiště Francois Jean Rochas.

Nejlepší podporné důkazy zahrnují následující fakta:

12. března 1881 zaznamenala matka Magdaléna, tehdejší představená řeholních sester, která s největší pravděpodobností nesla zodpovědnost za vedení finanční knihy, že zaplatila panu Rochasovi 150 dolarů za práci vykonanou v jejich nové škole. Vezměte, prosím, na vědomí, že se jednalo o školu, ne o kapli, což je důležitý detail, který naši kritici často přehlížejí. Poté, co „Frank“ Rochas přijal mzdu od matky Magdaleny, odešel ze Santa Fe do jižního Nového Mexika, kde si koupil cennou nemovitost a postavil malý ranč.

V říjnu 1894 zemřela matka Magdalena přirozenou smrtí, takže nemohla osobně vyvrátit nekrolog, který publikovaly místní noviny o tři měsíce později. V prosinci 1894 zemřel Frank Rochas také předčasnou smrtí. Ta byla ale považována za vraždu, protože se na jeho život chystal atentát již několikrát. 4. ledna 1895 obdržel pan Quintus Monier ze Santa Fe v Novém Mexiku dopis následujícího znění, který byl zveřejněn 5. ledna v novinách New Mexican jako nekrolog:

„Ve včerejším dopise z Las Cruces panu Quintu Monierovi se uvádí, že Frank Rochas byl před několika dny nalezen mrtvý na svém ranči poblíž La Luz... Byl to Francouz a v Santa Fe byl dobře znám jako odborník ve zpracování dřeva. Postavil krásné schodiště v loretánské kapli a v sanatoriu svatého Vincenta.“

Kritici tedy tvrdí, že měli v ruce dopis a účet z novin ukazující, že zázračné schodiště postavil Frank Rochas. Konec příběhu.

Zde je ale třeba upozornit na několik nepříjemných faktů. Za prvé, noviny (v původní verzi) nezkoumají pravdivost nekrologu podaného přítelem nebo členem rodiny. Mohou napsat lež nebo prostě zveličt pravdu o zesnulém. Koncem devatenáctého století také vzrůstala „žlutá žurnalistika“. Byla to praxe zveličování pravdy, aby se prodalo více novin. Novinový výstřižek nekrologu z roku 1895 tedy nemůže být považován za důkaz stejné kvality jako dnešní článek v *New York Times* od renomovaného reportéra.

Za druhé, v Santa Fe stály dvě budovy z počátku osmdesátých let 19. století, které byly vystavěny ve stejném francouzském architektonickém stylu. Jednou bylo sanatorium svatého Vincenta (nemocnice) a druhou byla „nová“ školní budova sester z Loretta, která byla postavena na severní straně kaple. Je nesporným faktem, že schodiště v nemocnici postavil Frank Rochas. Z finanční knihy Matky Magdalény víme také, že byl zaměstnán, aby „pracoval“ v nové škole, za což dostal zapláceno. Matka Magdaléna ve své knize vždy uváděla, zda se práce týče kaple nebo školní budovy. V její účetní knize není žádná zmínka o tom, že by Frank Rochas dostal zapláceno za jakoukoli práci v loretánské kapli. Mary Cooková ve své knize nadhazuje, že „...ví z první ruky, že mistr tesař zemřel s ní (Matkou Magdalénou)“, jako by naznačovala, že Matka Magdaléna tuto důležitou skutečnost jednoduše vynechala.

Lze se domnívat, že schodiště v kapli nepostavil Frank Rochas. Místo toho duplikoval schodiště nemocnice v „nové“ škole sester. V dopise panu Quintu Monierovi, ať už ho napsal kdokoli, se mohl autor stejně snadno mýlit v tom, kde Frank Rochas své schodiště postavil: zda v kapli nebo v budově školy. Takže celá záležitost visí na spekulacích. Můžeme tedy usoudit, že ani citovaný dopis, ani účet z novin nepřinášejí pádné důkazy. Kdo tedy postavil zázračné schodiště? Tak zůstává historické tajemství právě tím – historickou záhadou!

Druhá záhada: Proč zázračné schodiště vlastně stojí?

Loretánská kaple se stala od října 1971 soukromým světským muzeem. Přivítala návštěvníky z celého světa. Jejími dveřmi prošli lidé všech společenských vrstev, zaměstnání a duchovních či neduchovních přesvědčení, včetně bezpočtu inženýrů, vědců a dalších věhlasných odborníků.

Ani jeden inženýr nebyl dosud schopen určit nosnost záhadného schodiště. Mezi lety 1991 a 2020 se po návštěvě schodiště odvážili pouze dva inženýři tvrdit, že pochopili, proč schodiště stojí. První z nich byl po tom odvážném tvrzení požádán o vizitku, protože by jistě rád poučil a zasvětil kolegy inženýry, kteří byli dosud zmateni. Okamžitě zrudnul a přiznal se: „Nerozumím tomu“. Pak odešel. Ten druhý tvrdil důrazně, že tomu rozumí. Po sdělení, že ani jeden inženýr dosud nedokázal určit „nosnost schodiště“, se velmi naštvál a prohlásil: „Samozřejmě že ne. Aby se tohle dalo zjistit, muselo by se to nejdřív rozložit na části.“ Na námitku "Tak je to záhada, že?" neodpověděl, zastyděl se a odešel.

Mladý a bystrý inženýr ze Švýcarska navrhl, že se dá pomocí moderní příruční technologie proměřit změna v rozměrových bodech schodiště, nejprve bez zatížení a pak po zatížení mnoha lidmi. Rozdíl mezi těmito dvěma měřeními by odhalil elasticitou reakci schodiště. V kombinaci se znalostí druhu a chování dřeva by se dala odhadnout skutečná nosnost schodiště. Tím se dostáváme k problému, kterému se budeme věnovat v naší další části, totiž chování a identitě dřeva. Bez jeho znalosti nemůže vědecký výpočet určit nosnost schodiště.

V létě 2017 naši kapli navštívil americký fyzik s odbornou specializací ve výpočetní nanotechnologii. Schodiště na něho udělalo velký dojem, a tak si dal za cíl zjistit, proč je tak stabilní. Se svým kolegou v Jižní Africe došel za pomoci diferenciálních rovnic a teorie kontinuální elasticity k závěru, že důvodem pružnosti a pevnosti je neobvyklá asymetrická dvoušroubovicová struktura, ve které je užší vnitřní podélník spojen s širším vnějším podélníkem pomocí nestlačitelných schodů, které mají stejnou funkci jako paprsky v kole. Později prozradil kurátorovi kaple, že „popsání a pochopení původu pevnosti a pružnosti nečiní schodiště méně zázračným“. Podle něho „je to ještě zázračnější, protože stavitel musel mít větší znalosti než všichni stavební inženýři dohromady!“

Koncem roku 2019 přijelo do Santa Fe 120 současných stavitelů kruhových schodišť z celých Spojených států na sjezd a pozvali kurátora na přednášku o zázračném schodišti. Sami přednášeli o

moderní technologii, která se dnes používá při stavbě podobných schodišť. Základem jsou vrstvy tvrdého dřeva, které se slepí dohromady v procesu zvaném laminace. Tento proces vytvoří velmi tuhou a nepružnou strukturu. Na druhé straně máme zázračné schodiště, postavené koncem roku 1879, ještě před příchodem průmyslové revoluce do Santa Fe, které sestává z nejméně 94 kusů dřeva. Tehdy se spojovaly části všech dřevěných konstrukcí, jako je nábytek, stodoly a plachetnice, dřevěnými kolíky. Tyto dřevěné části se nejdříve namočily ve vodě a pak byly zatlučeny na místo. Dřevo ve vodě nabobtnalo a vytvořilo strukturu, která je pevná a schopná vzdorovat velké námaze. Kolíky mají známou přednost, že se při vibraci a přirozené námaze nevysouvají ze struktury tak jako hřebíky, které tímto oslabují integritu struktury. Na rozdíl od dnešních schodišť je zázračné schodiště pevné a přitom pružné.

Proč tedy zázračné schodiště stojí tak pevně a jakou zátěž snese, než se zřítí? To nikdo neví a tato vědecká záhada zůstává dosud nevyřešena. Druhá z našich tří záhad!

Třetí záhada: Kde se vzalo dřevo?

Když záhadný tesař zmizel a sestry ho nemohly najít, vydaly se do jediného skladu dřeva ve vesnici, aby zaplatily alespoň za dřevo a ostatní materiál. K jejich zděšení se dozvěděly, že tesař od nich žádný materiál nikdy nedostal. Některé sestry ve své zbožnosti tím pádem věřily, že to musel být sám svatý Josef (Ježíšův pěstoun) a myslely si, že „dřevo dostal z nebe“. Jiné sestry mínily: „Samozřejmě že ne, v nebi nic takového jako dřevo není. Musel získat dřevo ze Svaté země.“ Tak se zrodila druhá teorie.

Když kurátor loretánské kaple začátkem roku 1991 nastoupil do své pozice manažera, řekla mu jeho spolupracovnice, která spravovala kapli před ním, že slyšela, že byla na Oregonské univerzitě provedena studie dřeva a že ho nikdo nedokázal identifikovat. Nový kurátor neměl možnost si toto tvrzení ověřit, protože neměl ponětí, komu na univerzitě zavolat. Také se obával, že se mu budou smát, když toto tvrzení bude opakovat bez ověření, zvláště když právě začíná ve své pozici. Stejně si tuto informaci nechal v koutku mysli. Pokud by někdy dostal možnost si toto tvrzení nezávisle potvrdit, udělal by to. O několik let později, v říjnu 1995, nabídl vědec jménem Forrest N. Easley, který dříve pracoval v americké námořní výzkumné základně názvu China Lake v Kalifornii, svou pomoc jako odborný analytik dřeva. Pokud by k tomu dostal příležitost, hodlal prozkoumat typ dřeva. Kvůli informaci, kterou dostal před téměř čtyřmi lety, se cítil kurátor povinen využít příležitosti a nabídky pana Easleyho. Rozhodl se, že je snazší získat odpuštění než povolení, a tak vystoupal téměř na konec zázračného schodiště. Jak už věděl, byla tam prasklina ve vnitřním nosníku (o čemž se zmíníme později), z níž vypáčil kus dřeva. Tento vzorek byl asi tři centimetry hluboký a centimetr široký.

Uplynulo asi patnáct měsíců, aniž by kurátor od pana Easleyho dostal jakoukoli zprávu. Tím došel k závěru, že to vše byla jen ztráta času, která k tomu ještě poškodila schodiště. Ale pak se z ničeho nic objevil pan Easley nejen s dokumentací svého výzkumu nazvanou „Analýza dřeva schodiště“, ale také s několika neočekávanými informacemi. Řekl, že důvodem, proč výzkum trval tak dlouho, bylo to, že si chtěl být svými zjištěními absolutně jistý. Pan Easley určil, že dřevo pochází z formy „Picea smrků“. Ke svému údivu zjistil že nejbližší vzorku, který dostal, byl smrk z Aljašky. Ve skutečnosti řekl: „Aby se buňky vyvíjely tak, jak se vyvinuly, musel strom, ze kterého dřevo pochází, vyrůst v nadmořské výšce přes tři tisíce metrů, nebo růst na nějakém místě jako je Aljaška.“ Je zajímavé, že tento poddruh smrku Picea, jak si ověřil, neodpovídal žádnému jinému typu smrku na zemi“. Odkud tedy pochází dřevo? Nikdo neví. Tato vědecká záhada čeká stále ještě na vyřešení. Poslední a nepochybně nejzajímavější ze tří záhad!

Co víme o konstrukci schodiště?

Schodiště, které postavil tajemný tesař, mělo stejně jako nyní dvoušroubovicovou konstrukci s dodnes viditelnými vnějšími a vnitřními podélníky. Vnější podélník má devět zářezů pro blesk spojující deset jednotlivých, asi dvoumetrových kusů. Vnitřní podélník obsahuje sedm přímých řezů spojujících osm jednotlivých přibližně dvoumetrových kusů. Vše drží pohromadě pouze dřevěné kolíky. Podle empirických údajů vydaných sestrami z Loretta v brožuře z roku 1933 byly podélníky nepochybně namočené ve velkých vanách s vodou, pravděpodobně v koňských žlabech. Jeden odborník na zpracování dřeva

odhadl, že stavitel musel nechat během pěti následujících dní a nocí asi pět centimetrů tlusté podélníky ponořené ve vařící vodě, aby je vůbec mohl ohnout. Z dostupných historických záznamů stálo takto zhotovené schodiště v tomto stavu téměř osm let. Řeholní sestry a jejich studentky ho používaly bez zabezpečení zábradlím při každodenní liturgii. Samozřejmě to vzbuzovalo velké obavy zvláště pro bojácny nebo pro ty, co trpěli závratí!

Sestry věřily, stejně jako mnozí dodnes, že zázračné schodiště postavil sám svatý Josef. Věřily tomu natolik, že se cítily nevhodny provádět jakékoliv změny. Ale nakonec, asi osm let později, což je v roce 1887, povolaly řemeslníka jménem Phillip Hersch, aby přidal zábradlí. Odhodlaly se sestry k tomuto kroku až když se někdo vážně zranil? To se jasně nikdy nedozvíme. Stalo se to během viktoriánské éry, kde se v rodinách a institucích o takových věcech normálně nemluvilo. Když Phillip Hersch připevnil zábradlí, zjistil, že schodiště je velmi pružné, což se považovalo za slabinu konstrukce. Teprve začátkem 20. století se začala cenit pružnost, která konstrukci ve skutečnosti zpevňuje a dodává jí odolnost. Proto se dnes staví visuté mosty tak, jaké jsou. V roce 1887 se ale myslelo, že pružnost je problém, který se musí napravit. Pan Hersch tedy vyfrézoval, sestavil a připevnil zábradlí ke schodišti tlustými, kulatými dřevěnými hmoždinkami. Nejpravděpodobněji to byl také on, kdo přidal tři kovové podpěry ke snížení původní pružnosti. Dvě zakotvil ve stěně, jednu na každý obrat schodiště, a třetí ve sloupu, co stojí přímo vedle samotného schodiště a tam podpírá kůr.

Aby se zakryly nevzhledné stopy změn na spodní straně schodiště, která celou dobu od vystavění zůstala nepokrytá, bylo rozhodnuto provést několik dalších změn. Nejprve byla na schody zdola nanesena méně než milimetr tlustá vrstva vápna smíchaného s koňskými žíněmi pro zlepšenou pevnost. Tento nános mohl také chránit před vlhkostí vzduchu. Ze spodu se potom připevnila struktura sestávající z asi tři centimetry širokých pásů dřeva. Zevně se stejná omítka aplikovala na nově přidanou dřevěnou strukturu na dolní straně schodiště. Jak bylo již zmíněno, byla primární funkce této konstrukce zakrýt nevzhledné stopy dodatečných změn. Předpokládá se, že se tato velmi obyčejná omítka později přelakovala, aby z estetických důvodů vypadala jako dřevo. A pak se v podstatě nic víc se schodištěm nedělalo až do koupě a renovace Loretánské kaple v roce 1971.

Pokud jde o samotnou kapli, byl její interiér po původní stavbě Projectusem Mouleym v letech 1873 až 1878 mnohem prostší než dnes. Kaple měla hladké omítnuté stěny, omítnutý strop a přiložený dekorativní dřevěný oltář. Na severní a jižní stěně visely obrazy křížové cesty, sestávající z jednoduchých olejomalb událostí kolem Kristova ukřížování, ve zdobených dřevěných rámech.

Sestrám trvalo celých dvacet let, od 1878 do 1898, než splatily půjčku, přičemž většina příjmů byla z nadací založených rodiči mladých žen, které vstoupily do řádu. Od té doby zůstalo schodiště, co se dodatečných prací týče, nezměněno až do uzavření školy v roce 1968.

Během Velké hospodářské krize ve třicátých letech a během druhé světové války ve čtyřicátých letech 20. století mělo jen málo rodin – pokud vůbec nějaké – dostatečný příjem, aby si mohly dovolit zaplatit školné na dívčí Loretánskou akademii se slavnou kaplí a zázračným schodištěm. „*Sestry z Loretta u paty kříže*“ byly těmito velmi obtížnými okolnostmi donuceny výrazně snížit školné. Tím pádem jim zbylo na opravu deseti budov peněz málo nebo vůbec žádné. V padesátých a šedesátých letech se sestry snažily dohonit údržbu, ale nepodařilo se jim to. Protože nebyly vyškolenými staviteli, nebyly provedené opravy vždy ty nejpraktičtější. Například byly v padesátých letech 20. století nahrazeny všechny původní lavice těmi dnešními, i když se s prohnívajícími dřevěnými základy dřevěné podlahy neudělalo nic. O tomto problému s podlahou nemohly mít ponětí, pakliže by samy nevlezly pod podlahu, aby základy prohlédly.

Ze zájmu o zdraví, bezpečnost a blaho sester a jejich studentů prohlásilo město Santa Fe v roce 1968 všechny budovy sester za nezpůsobilé k přebývání. Matka představená a její rada se obrátila na místní podnikatele, zda by někdo nemohl finančně přispět na záchranu školy. Delegace obchodníků sdělila sestřím bolestnou pravdu, že by bylo levnější postavit novou společnou školu pro dívky a chlapce než opravit tu původní.

Řeholnice se tehdy obrátily nejprve na arcibiskupa Davise, tehdejšího biskupa, zda by arcidiecéze měla zájem koupit celý blok pozemku. Arcidiecéze odmítla z mnoha praktických důvodů, včetně finančních, protože neměla k dispozici zdaleka tolik prostředků, jako se normálně očekává u movitějších diecézí v jiných částech země. Arcidiecéze Santa Fe se také necítila nucena vlastnit celý blok naproti katedrále svatého Františka, kde již stál kostel, škola a stará nemocnice svatého Vincenta. Pokud by byl zájem zakoupit nemovitosti od sester, tak každopádně chyběly prostředky nutné na opravu všech deseti budov, které vlastnily. I kdyby se arcidiecéze zajímala pouze o odkoupení kaple na samostatném pozemku, byly náklady na opravu nedostupné kvůli havarijnímu stavu, ve kterém se kaple nacházela. Opravu vyžadovala prohnilá střecha a podlahy, okna z barevného skla, a také vnějšek kamenné konstrukce potřeboval znovu omítnout.

Sestry se tedy neochotně rozhodly, že nabídnou svou milovanou školu a kapli k prodeji na otevřeném trhu bez možnosti rozhodování o budoucnosti toho, co jim bylo tak drahé. Skoro celé tři roky se na volném trhu o nemovitost nikdo nezajímal. Zdálo se, že nikdo neví, co si počít s touto prvotřídní nemovitostí a všemi těmi budovami odsouzenými k zániku.

V roce 1971 napadlo jednoho podnikatele z Tulsy v Oklahomě, že by koupě nemovitosti v centru města přece jen stála za riziko i přes obrovské překážky. A tak se s rodinou rozhodl nemovitost koupit, a *přitom dokonce trval* na tom, aby byla v kupní smlouvě zahrnuta i záchrana historické kaple se svým zázračným schodištěm.

Hned po koupi cenného majetku se jako první vlastníci rozhodli strhnout devět z deseti odsouzených budov, aby uvolnili pozemek pro stavbu hotelu původního jména „*The Inn at Loretto*“, o kterém snili. V plánované demolici byl zahrnut i starý klášter, který byl ke kapli napojen z jižní strany dřevěnou, zasklenou chodbou. Jedné noci vypukl zuřivý požár, způsobený pravděpodobně prasklým plynovým potrubím nebo něčím jiným. Požár byl tak intenzivní, že se ho místním hasičům dlouho nedařilo zcela uhasit. Když bylo po všem, řekla jedna ze sester, která zůstala v Santa Fe k ruce nových majitelů: „Že samotná kaple zůstala zcela nedotčená a nevyhořela, byl zázrak svatého Josefa“. To byla skutečná pravda, protože kaple byla fyzicky připojena ke zcela zničenému klášteru.

Velmi brzy po demolici devíti budov se zahájila práce na stavbě nového hotelu a obnově „*Naší Paní Světla*“ (jak se loretánské kapli před prodejem nemovitosti říkalo). Samotným prodejem došlo také k neformálnímu odsvěcení kaple, která doposud sloužila jako bohoslužebné místo katolické církve a sester. Kaple, jak jsme se již zmínili, potřebovala nutné opravy. Střecha a staré dřevěné podlahy se musely vyměnit, což znamenalo pro nové majitele ohromný výdaj. Při výměně podlahy našli majitelé mezi zatvrdlou špínou a samotnou podlahou pouze dvoumetrový prostor k prolezení. Při prohlídce základů se zjistilo, že zázračné schodiště spočívá na zcela prolomeném dřevěném trámu v podlaze. Ztrátou podpory klesla dolní část schodiště o tři centimetry a ve vnitřním trámu vznikla trhlina pár stop od chóru. Kromě toho bylo samotné schodiště, navzdory svému stáří a neustálému používání sestrami a studenty během téměř 92 let, zcela nepoškozeno. Co bylo třeba udělat? K vyřešení potíže týkající se tak jedinečného divu stavebnictví, jakým je zázračné schodiště, bylo zapotřebí maximální péče. Po pečlivém zvážení bylo rozhodnuto zlomený podlahový trám, na kterém schodiště stálo, zvednout a umístit pod něj betonovou podložku, která zajistí stabilitu trámu. Během tohoto procesu se zároveň zúžila mezeru v otevřené trhlíně vnitřního nosníku blízko vrcholu schodiště. K vnitřnímu podélníku byla pak připevněna čtvercová kovová deska, která je viditelná dodnes, aby se tato trhlina stabilizovala a zabránilo se jejímu dalšímu šíření. Od data vytištění této brožury nebyla v kapli nutná žádná údržba kromě občasného utírání prachu. V zájmu zachování tohoto díla budoucím generacím bylo rozhodnuto užívání zázračného schodiště výrazně omezit.

Další podrobnosti historie kaple a řeholních sester

Při stavbě loretánské kaple postavil Projectus Mouley zvonici podle vzoru Sainte-Chapelle nad hlavním oltářem na střeše. Matka Magdalena jeho postup pozorně sledovala, ale bez komentáře, protože stavba kostela nebyla v její osobní kompetenci. Když však viděla pokrok na zvonici, uvědomila si, že

jediný přístup k ní by byl pro sestry přes půdu nad kostelem, z nově postaveného chóru. K tomu se musela vyjádřit. Protože byl strop klenutý, obávala se, že na něj její sestry nebudou schopny vylézt a udržet si nad ním rovnováhu v podkroví. Tyto obavy přiměly Matku Magdalénu požádat Mouleyho, zda by mohl zvonici přemístit nad přední dveře kaple. Projectus Mouley se rozzuřil, že se ho někdo dovolil požádat, aby porušil integritu svého díla a zneuctil věrnost historickému a mistrovskému dílu francouzské architektury. Odešel z práce a nehodlal se vrátit.

Matka Magdaléna tím byla otřesena a začala se obávat, že jejich krásná kaple nebude nikdy dokončena. Nepochybně se ona a všechny sestry obrátily k Ježíši a svatému Josefovi o přímluvu. Požádali také mnoho dalších, aby se k jejich modlitbě připojili. Matka Magdaléna znala sestru Blandinu Segale, SC, členku jiného katolického řeholního řádu zvaného Sestry lásky, která byla známá svou zbožností a praktickou láskou, a požádala ji, aby se k nim v této velké modlitební akci připojila. S velkou odvahou a odhodláním se sestra Blandina obrátila na architekta Projecta Mouleyho se přímluvou za matku Magdalénu. Podle zveřejněného deníku sestry Blandiny vzplanuly oči Mouleyho rozhořčením, když se ho zeptala po dokončení loretánské kaple. Sestra Blandina, o jejíž možné kanonizaci za svatou katolická církev právě jedná, musela být velmi charismatickou a duchem naplněnou ženou. Okamžik potom, co pronesla žádost a spatřila nepřátelskou reakci, pronikla Mouleyho neočekávaná otevřenost její pokorné žádosti vyhovět. Sestra Blandina se vrátila k matce Magdaléně, ale varovala ji: „Ať uděláš cokoli, nechtěj po něm, aby své plány jakkoliv změnil. Matka Magdaléna to také nikdy neudělala. Ve skutečnosti se poté ona sama a ostatní sestry opravdu bály zeptat se ho na cokoli, co se týkalo kaple. Proto, když Projectus Mouley počátkem roku 1878 stavbu kaple dokončil, se ho Matka Magdaléna neodvážila zeptat na kruhové schodiště, které měl v plánu, ale ke kterému se nikdy nedostal, a to až do své smrti o rok později, počátkem roku 1879.

25. dubna 1878 byla loretánská kaple vysvěcena arcibiskupem Lamym, který do této hodnosti byl povýšen v roce 1875, na jméno „Naše Paní Světla“. Stejný název byl dříve používán pro starou španělskou vojenskou kapli, která kdysi stála na náměstí naproti paláci guvernérů, asi během let 1822-1848. Vnitřek loretánské kaple byl v době vysvěcení mnohem jednodušší než nyní. Trvalo dvacet let, od 1878-1898, než nabyly sestry kupní síly potřebné k dokončení své vize novogotického interiéru, který si dnes tak ceníme. Sestry s tím měly hodně práce. Nechaly vymalovat jednoduše omítnuté stěny, aby vypadaly jako broušený kámen. Omítnutý strop nechaly vymalovat, aby připomínal složitě skládané zlaté dlaždice. V Římě zakoupily náhradu za olejomalby křížové cesty a původní dřevěný oltář. Nová křížová cesta, jak ji dnes známe, je zhotovena z lisovaného kompozitu mramorového prachu. Novogotický dřevěný a sádrový oltář je natřen tak, aby připomínal nádherný italský mramor. Výklenky ve svatyni, ve kterých původně stály sochy, byly změněny na vitrážová okna po obou stranách nového oltáře. Jsou na nich vidět tradiční symboly evangelistů Matouše, Marka, Lukáše a Jana (anděl, lev, vůl a orel). Nakonec byla původní šedá omítka, která zakrývala spodní část zázračného schodiště, natřena tak, aby vypadala jako dřevo. Svůj hlavní projekt dokončily sestry v letech 1898 až 1906.

Po oficiálním uzavření loretánské akademie pro dívky v roce 1968 přeřadila generální představená mateřského domu v Nerinxu v Kentucky většinu sester do jiných škol, které řád vlastnil po celých Spojených státech. Pár sester zůstalo až do konečného prodeje jejich majetku současným majitelům muzea kaple. Sestra Rita Marie, SL, požádala, aby mohla zůstat zaměstnankyní nových majitelů, a tak spravovala loretánskou kapli po mnoho let. Dnes věnuje vedení loretánské kaple veškerou péči k zajištění údržby, bezpečnosti a každodenního provozu. Tím končí dramatické vyprávění o jedinečné legendě a historii zázračného schodiště v nádherné loretánské kapli.

O autorovi:

Richard Lindsley se narodil v Bronxu v New Yorku v roce 1948. V roce 1971 se přestěhoval do Santa Fe v Novém Mexiku, aby dokončil studium na *College of Santa Fe* pod vedením Školských bratří. Po maturitě v roce 1974 odešel na dva roky postgraduální práce do kněžského semináře svatého Tomáše v Denveru v Coloradu. Pak se rozhodl seminář opustit a vrátil se do Santa Fe v září 1976. V Santa Fe bylo

něco, co ho táhlo zpět. 9. září 1976 ho přijal Richarde Gungry jako vedoucího noční směny v restauraci v *Inn at Loretto*. O rok později mu Jim Bagby, manažer recepce, nabídl místo nočního auditora. Tam zůstal 5 let a v roce 1982 byl povýšen do funkce asistenta hotelového účetního. V lednu 1991 se majitel hostince v Loretu zeptal Richarda, jaké místo by se mu líbilo nejlépe. Odpověděl: „Správce loretánské kaple“. Jako kurátor a správce kaple působil až do prodeje hotelu v roce 1997. V době vydání této publikace strávil 44 let ve službách společnosti a 29 let v kapli.

Neobvyklé jevy popisuje autor vlastními slovy:

To nejneobvyklejší, co se během mé služby v kapli stalo, začalo v roce 2003. Jako obvykle jsem od pondělí do pátku každodenně kapli sám otevíral a také ji na noc zavíral. Tenkrát jsem tam pracoval s panem Billem Brokawem, který byl spolumanažerem až do své předčasné smrti v prosinci 2009. Bill kapli otvíral a také zavíral v sobotu a v neděli. Jednoho rána v roce 2003 jsem přišel jako každodenně do práce a odemkl dveře. Když jsem vešel do obchodu se suvenýry, našel jsem k svému překvapení na podlaze šest křížů, nejméně tři metry ode zdi, kde normálně visely. Žádný z nich nebyl poškozený, i když pár z nich bylo docela křehkých.

Pověsil jsem je zpět na zeď a v duchu jsem si pomyslel, že si ze mě děti majitele možná v noci udělaly legraci, a zapomněl jsem na to. Během následujících dvou týdnů se ale opakovalo to samé. Tehdy jsem se domyslel, že přesně tu samou legraci si ze mě asi nikdo nebude dělat každou noc. Zeptal jsem se tedy Billa, jestli to samé pozoroval o víkendech, a jeho odpověď byla že ano. Jako celoživotní katolík jsem pojal podezření, že možná nějaká duše v očistci tak prosí o pomoc. Ale pak jsem si řekl, že nějaký spor této „trpící duše“ s Bohem je mezi nimi dvěma a mně se netýká. K mému úžasu to samé pokračovalo dva roky. Bill vše odmítl jako vítr, který kříže sfoukl ze zdi. To jsem považoval za velmi nepravděpodobné, protože v obchodě se suvenýry nebyla žádná okna. Pak Bill svůj názor změnil a tvrdil, že každou noc naráží vítr na vnější zeď obchodu a těchto šest křížů shazuje. Také toto jsem odmítl jako velice nepravděpodobné.

Teologie a science fiction mě vždy bavily stejnou mírou, jako dvě strany jedné mince. V té době jsem rád sledoval televizní seriál jménem *The Ghost Whisperer*. Popisoval život Melindy Gordonové (Jennifer Love Hewitt), která měla schopnost komunikovat s duchy a pomáhat jim přejít z jedné roviny do další. Jedna konkrétní epizoda se mě tak dotkla, že jsem se rozhodl podniknout něco, co by oné „trpící duši“ pomohlo. Následujícího rána, v roce 2005, jsem tedy po vstupu do obchodu se suvenýry na tohoto ducha poprvé nahlas promluvil. Zeptal jsem se: „Pokud žádáš, aby za tebe byla sloužena mše svatá, zanech, prosím, na podlaze jeden křížek.“ Vrátil jsem na stěnu všech šest křížků, jako jsem to posledních pár let dělal každé ráno, a šel jsem rozsvítit světlo v loretánské kapli. O pět minut později jsem se vrátil do obchodu se suvenýry. K mému šoku ležel na podlaze uprostřed obchodu se suvenýry jen jeden kříž. Tehdy jsem věděl, co musím udělat. Během oběda jsem zašel přes ulici do katedrály svatého Františka a vyžádal si mši svatou za „Duši v loretánské kapli“. Dostal jsem souhlas a kondolenční list. To je v katolické tradici běžné; takové kondolenční listy se obvykle rozdávají truchlícím rodinám. Ten večer jsem obchod se suvenýry zavřel sám. Nahlas jsem řekl: „Dodržel jsem svůj slib a nechal jsem za vás sloužit mši“ a položil kondolenční list na podlahu, kde ležel ten jeden kříž. Záhadná událost s šesti kříži se pak už nikdy neopakovala. Jsem přesvědčen, že tato „trpící duše“ přešla z této roviny do nebe. Jak jistě chápete, zmínil jsem se potom mnoha lidem, že „až přejdu z tohoto života do dalšího, budu se jasně této duši muset omluvit za to, že jsem otálel celé dva roky, než jsem jí pomohl“.

Loretánská kaple je dodnes proslulá neobvyklými jevy, které se tam dějí. Například se mi svěřila svatební fotografka, že v loretánské kapli musela na každé svatbě pořídít třikrát více fotografií než kdekoli jinde. Důvodem bylo podle ní, že se na mnoha fotografiích objevovaly plovoucí koule nebo nevysvětlitelné paprsky světla. Jeden host mi ukázal fotografii, jak stojí na zázračném schodišti. Na ní byl vidět paprsek světla, který bezdůvodně vycházel z prostředku schodiště. Když to bylo ještě povoleno, nechala se matka s dcerou vyfotografovat na schodišti. K matčině překvapení byla její vlastní tvář zakryta

nevysvětlitelnou tvář připomínající ducha. Dokonce i současné záběry naší 24hodinové bezpečnostní kamery ukazují nevysvětlitelné světelné koule, jež se míhají nahoru a dolů od dvou do tří hodin ráno.

Mnoho návštěvníků z celého světa se zmínilo, že v kapli pociťují příjemnou pozitivní přítomnost. Někteří tvrdili, že cítili růže nebo kadidlo. Jiné dohnala návštěva k slzám radosti. To vše jsou zajisté známky jedinečnosti a mystiky loreťanské kaple s legendárním zázračným schodištěm, o kterém jsou mnozí přesvědčeni, že jej postavil sám svatý Josef, pěstoun Pána Ježíše.

Další informace najdete on-line na <https://nanoten.com/travel/Santa-Fe/index.html>